

Nr. 572/C/582/III-5/2015

CONCLUZII

*formulate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
în cauza nr.857/1/2015 a Înaltei Curți de Casație și Justiție
având următorul obiect : „În aplicarea art.6 alin.1 din Codul penal cu privire la o
pedeapsă definitiv aplicată pentru o infracțiune care a produs consecințe deosebit de
grave potrivit Codului penal anterior, pentru determinarea maximului de pedeapsă
prevăzut de legea nouă se va reține cauza de majorare a pedepsei prevăzută de art.309
din Codul penal, chiar dacă suma prejudiciului produs prin acea infracțiune nu
depășește pragul prevăzut de art.183 din Codul penal”*

În temeiul art.475 din Codul de procedură penală, prin încheierea din 3 februarie 2015, pronunțată în dosarul nr.2635/93/2014 (4246/2014), Curtea de Apel București, Secția a II-a penală a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție solicitând pronunțarea unei hotărâri prin care să se dea o rezolvare de principiu următoare chestiuni de drept :

Dacă în procesul de aplicare a art.6 din Codul penal, în cazul unei condamnări definitive pronunțate pentru o infracțiune care a produs consecințe deosebit de grave potrivit art.146 din Codul penal anterior, dar nu și în accepțiunea art.183 din Codul penal în vigoare, la determinarea maximului special prevăzut de legea nouă se va avea în vedere elementul circumstanțial de agravare prevăzut de art.309 din Codul penal.

În urma analizei de admisibilitate a sesizării, efectuate în temeiul art.475 din Codul de procedură penală, rezultă că instanța care a sesizat Înalta Curte de Casație și Justiție este Curtea de Apel București, Secția a II-a penală, investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță - contestație, cauza se află în cursul judecății, problema de drept a cărei dezlegare se solicită nu a mai fost

supusă examenului instanței supreme, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii, aceasta nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare, iar de lămurirea respectivei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată.

În consecință, se constată îndeplinirea condițiilor formale de admisibilitate a sesizării.

I. Situația juridică premisă care a generat necesitatea rezolvării chestiunii de drept

În concret, se constată că dosarul în care s-a solicitat rezolvarea prezentei chestiuni de drept are ca obiect contestația formulată de condamnatul P.F. împotriva hotărârii prin care, în procesul de aplicare a art.6 din Codul penal, i-a fost redusă pedeapsa la care a fost condamnat definitiv.

Prin sentința penală nr.1336 din 11 noiembrie 2008, pronunțată de Tribunalul București – Secția a II-a penală în dosarul nr.42377/3/2005 (6584/2005), definitivă prin decizia nr.3272 din 27 septembrie 2011 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția penală, în baza art.215¹ alin.1 și 2 din Codul penal anterior cu aplicarea art.41 alin.2, art.75 lit.a, art.74 lit.a și art.76 lit.a din același cod s-a dispus condamnarea inculpatului P.F. la pedeapsa de 8 ani închisoare și 5 ani interzicerea drepturilor prevăzute de art.64 lit.a, teza a II-a și lit.b din Codul penal anterior.

Prin sentința penală nr.690 din 28 octombrie 2014, pronunțată în dosarul nr.2635/93/2014, Tribunalul Ilfov, în temeiul art.23 alin.1 și 8 din Legea nr.255/2013 raportat la art.595 din Codul de procedură penală, a admis contestația la executare formulată de condamnatul P.F. privind sentința penală nr.1336 din 11 noiembrie 2008 a Tribunalului București – Secția a II-a penală.

În baza art.6 alin.1 din Codul penal, art.295 alin.1 cu aplicarea art.308 și art.309 din același cod, a deciziei nr.VIII/2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție a redus pedeapsa aplicată condamnatului P.F. prin hotărârea mai sus menționată, pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.215¹ alin.1 și 2 din Codul penal anterior cu aplicarea art.41 alin.2, art.75 lit.a, art.74 lit.a și art.76 lit.a din același cod, de la 8 ani la 7 ani închisoare.

În procedura de aplicare a legii penale mai favorabile pentru cauzele judecate definitiv, instanța de fond a evaluat situația juridică a condamnatului, găsind favorabil noul Cod penal, respectiv dispozițiile art.295

alin.1, art.308 și art.309; ultimul dintre textele de lege fiind reținut prin prisma deciziei nr.VIII din 5 februarie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite.

Astfel, s-a arătat că forma agravată a infracțiunii de delapidare, sancționată anterior prin art.215¹ alin.2 din Codul penal, are corespondent în actualul Cod penal în cuprinsul art.295 alin.1 raportat la art.308 și art.309, menținându-se dispozițiile care au în vedere producerea consecințelor deosebit de grave, fiind considerată incidentă și decizia nr. VIII/2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite.

Problema de drept invocată de instanța de control judiciar pornește de la aplicabilitatea deciziei mai sus menționate, ulterior modificărilor legislative intrate în vigoare la data de 1 februarie 2014, respectiv dacă, în cazul condamnărilor definitive va opera aplicarea legii penale mai favorabile, în raport de conținutul art.183 din Codul penal prin care s-a majorat la 2.000.000 lei pragul de la care se rețin consecințe deosebit de grave în cazul anumitor infracțiuni, ori va produce efecte decizia instanței supreme anterior menționată.

II. Scurte considerații privind decizia nr.VIII din 5 februarie 2007 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite

Prin hotărârea pronunțată în recurs în interesul legii, Înalta Curte a statuat, cu caracter obligatoriu, că instanța investită, în baza art.461 alin.1 lit.d teza penultimă din Codul de procedură penală anterior, în cadrul contestației la executare în care se invocă modificarea înțelesului noțiunii de „consecințe deosebit de grave”, potrivit art.146 din Codul penal, nu poate schimba încadrarea juridică dată faptei prin hotărârea judecătorească rămasă definitivă și, apoi, reduce pedeapsa aplicată în cauză, întrucât modificarea înțelesului noțiunii de „consecințe deosebit de grave”, prevăzută de textul sus-menționat, nu este identică cu cerința de a fi intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, la care se referă textele art.14 și 15 din Codul penal, pentru a fi incidente dispozițiile art.458 și, respectiv, art.461 alin.1 lit.d teza penultimă din Codul de procedură penală¹.

În considerentele acestei hotărâri s-a reținut că modificarea înțelesului expresiei „consecințe deosebit de grave” din cuprinsul art.146 din Codul

¹ publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr.733 din 30 octombrie 2007

penal din 1969, prin acte normative succesive (art.I pct.5 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr.207/2000, art.I pct.4 din Legea nr.456/2001 și ulterior prin art.I pct.51 din Legea nr.278/2006), nu s-a realizat în scopul generării unei situații favorabile prin aplicarea unei pedepse mai ușoare, ci s-a limitat la redefinirea înțelesului acestui termen.

Astfel, prin modificările relevate legiuitorul a urmărit doar adaptarea la fluctuația cursului monedei în circulație a cuantumului valoric ce imprimă, în momentele adoptării actelor normative la care s-a făcut referire, caracter „deosebit de grav” consecințelor aduse prin anumite infracțiuni, ceea ce, evident, nu echivalează cu intervenirea unei legi noi, mai favorabile, sub aspectul pedepsei prevăzute de lege, pentru a face aplicabile dispozițiile art.14 și art.15 din Codul penal anterior.

În atare situație, respingerea contestațiilor la executare fundamentate juridic pe cazul prevăzut de art.461 alin.1 lit.d teza penultimă din Codul de procedură penală anterior a fost justificată de rațiunea schimbărilor legislative analizate care nu au fost calificate de instanța supremă ca fiind legi penale mai favorabile.

III. Consecințele modificării înțelesului termenului „consecințe deosebit de grave” prin art.183 din Codul penal, din perspectiva aplicării legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei

Reglementările care au intrat în vigoare la 1 februarie 2014 au schimbat procedura de aplicare a legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei, fără ca acestea să influențeze dezlegarea prezentei probleme de drept.

Pe de altă parte, noua legislație a adus și modificări de ordin substanțial, însă, și în cazul acestora doar o parte dintre ele prezintă relevanță în raport de chestiunea de drept analizată.

Potrivit art.6 din Codul penal când după rămânerea definitivă a hotărârii de condamnare și până la executarea completă a pedepsei închisorii sau amenzii a intervenit o lege care prevede o pedeapsă mai ușoară, sancțiunea aplicată, dacă depășește maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită, se reduce la acest maxim.

Referitor la modul de aplicare a art.6 din Codul penal, atât opiniile exprimate în doctrină, cât și deciziile pronunțate de Completul pentru

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală al Înaltei Curți de Casație și Justiție, relevă importanța stabilirii maximului special de pedeapsă prevăzut de legea nouă în situația în care într-o cauză sunt incidente diverse instituții juridice, pentru a se verifica dacă pedeapsa definitiv aplicată unui condamnat depășește sau nu acest maxim.

Din această perspectivă, s-a statuat că prin expresia „maximul special prevăzut de legea nouă pentru infracțiunea săvârșită” se va înțelege pedeapsa prevăzută de lege, adică limita superioară menționată în norma de incriminare nouă care prevede aceeași infracțiune, săvârșită sub imperiul legii penale vechi și cu privire la care există o hotărâre definitivă de condamnare².

Instanța supremă a stabilit că la determinarea acestui maxim nu vor fi luate în considerare cauzele legale de majorare a pedepsei și nici circumstanțele atenuante sau agravante reținute potrivit legii vechi³, însă în cazul concursului de infracțiuni și a recidivei postexecutorii se va avea în vedere inclusiv tratamentul sancționator al acestora⁴.

În acest context, este necesară determinarea modalității în care noile dispoziții legale corespundente celor definitiv reținute în cauză vor produce efecte juridice la stabilirea maximului de pedeapsă prevăzut de legea nouă, chestiunea de drept supusă dezlegării restrângându-se la analiza incidenței art.309 din Codul penal în stabilirea acestui maxim.

Se observă că în Codul penal în vigoare forma agravată a infracțiunii de delapidare, reținută în cazul condamnatului P.F., este prevăzută într-un text de lege distinct de norma care reglementează infracțiunea propriu-zisă, respectiv art.309/art.295.

Art.309 reprezintă o dispoziție legală comună mai multor infracțiuni de serviciu, printre care și delapidarea, și consacră variante agravate ale acestora în cazul producerii consecințelor deosebit de grave, urmând ca limitele speciale ale pedepselor prevăzute de lege să se majoreze cu jumătate.

² Decizia nr.7 din 26 mai 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial., Partea I nr.471 din 26 iunie 2014

³ Decizia nr.7 din 26 mai 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial., Partea I nr.471 din 26 iunie 2014 și decizia nr.8 din 26 mai 2014 a aceleiași instanțe publicată în Monitorul Oficial., Partea I nr.473 din 27 iunie 2014

⁴ Decizia nr.1 din 14 aprilie 2014 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, publicată în Monitorul Oficial., Partea I nr.349 din 13 mai 2014 și decizia nr.15 din 23 iunie 2014 a aceleiași instanțe publicată în Monitorul Oficial., Partea I nr.546 din 23 iulie 2014

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Din cuprinsul textului de lege rezultă că, în cazul infracțiunii de delapidare, noul Cod penal a menținut caracterul agravant al urmăririi mai sus menționate, modificările intervenite în sensul reglementării acestei variante agravate printr-o normă distinctă fiind determinate de rațiuni ce țin de tehnica legislativă, fără a influența în concret aplicarea art.6 din Codul penal.

Pe de altă parte, în conținutul art.309 din Codul penal se regăsește un termen definit printr-un alt text de lege, respectiv art.183 din același cod, acesta din urmă având valoare interpretativă.

Prin urmare, se pune problema relevanței și a acestei dispoziții legale în procesul de determinare și aplicare a legii penale mai favorabile după judecarea definitivă a cauzei, întrucât stabilește înțelesul noțiunii de „consecințe deosebit de grave” folosite de art.309.

În noua reglementare, semnificația unei fapte incriminate de a fi comisă, în concret, astfel încât să fie apreciată drept producătoare de *consecințe deosebit de grave* este restrânsă doar la criteriul obiectiv, reprezentat de indicarea unei limite valorice a prejudiciului cauzat prin săvârșirea faptei⁵.

În acest context, se observă că în accepțiunea art.183 prezintă relevanță doar consecințele de natură patrimonială cauzate unei persoane, textul de lege stabilind că prin *consecințe deosebit de grave* se înțelege o pagubă materială mai mare de 2.000.000 lei⁶.

Majorarea pragului valoric al prejudiciului de la care devine incidentă această formă agravată a infracțiunii de la 200.000 lei la 2.000.000 lei și înlăturarea consecinței de tipul celei cuprinse în art.146 teza a II-a din Codul penal anterior⁷ fac ca noua dispoziție legală să reprezinte o normă penală mai favorabilă.

Revenind la aplicabilitatea deciziei nr.VIII/2007 a instanței supreme în cauză, este necesar a se lămuri dacă modificarea termenului „consecințe deosebit de grave” prin art.183 din Codul penal în vigoare a avut la bază aceleași rațiuni care au generat pronunțarea hotărârii în recurs în interesul legii.

⁵ T. Toader ș.a., Noul Cod penal, Comentarii pe articole, Editura Hamangiu, 2014, p.318

⁶ S. Bogdan ș.a., Noul Cod penal, Partea Specială, Analize, Explicații, Comentarii, Perspectiva clujeană, Editura Universul Juridic, București, 2014, p.436

⁷ Art.146 teza a II-a din Codul penal anterior : prin consecințe deosebit de grave se înțelege o perturbare deosebit de gravă a activității cauzată unei autorități publice sau oricăreia dintre unitățile la care se referă art.145 ori altei persoane juridice sau fizice,

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

În concret, trebuie stabilit dacă majorarea pragului de la care se va reține această formă agravată a infracțiunii la 2.000.000 lei a fost determinată de adaptarea acestei valori de referință la fluctuația cursului monedei în circulație și dacă aplicarea art.6 din Codul penal poate fi realizată fără a se proceda la schimbarea încadrării juridice date faptei, întrucât aspectele care vizează fapta și încadrarea juridică a acesteia au intrat în puterea lucrului judecat.

În raport de cele două aspecte mai sus menționate consider că decizia de recurs în interesul legii nu este incidentă în procesul de aplicare a art.6 din Codul penal, iar consecințele deosebit de grave reținute sub imperiul vechii legi nu vor atrage automat incidența art.309 din Codul penal, pentru reținerea acestei forme agravate a infracțiunii fiind necesar ca la momentul determinării maximului de pedeapsă aplicabil potrivit noii legi să fie atins pragul de 2.000.000 lei.

Argumentul principal care conduce la această concluzie are în vedere motivele care au justificat redefinirea acestui termen prin art.183 din Codul penal, motive diferite de cele care au fundamentat decizia în interesul legii analizată.

Astfel, spre deosebire de modificările legislative care au vizat art.146 din Codul penal anterior, prin quantumul valoric instituit în cuprinsul art.183 s-a urmărit o reapreciere a gravității faptei și o reducere a pedepsei pentru infracțiunile considerate mai grave sub imperiul vechii legi.

Această concluzie se desprinde din Expunerea de motive a Legii nr.286/2009 privind Codul penal.

Elaborarea unui nou Cod penal a fost determinată, printre altele, și de necesitatea reșezării în limite normale a tratamentului sancționator.

În acest sens, s-a arătat că practica ultimului deceniu a demonstrat că nu mărirea exagerată a limitelor de pedeapsă este soluția eficientă pentru combaterea criminalității.

Într-un stat de drept, întinderea și intensitatea represiunii penale trebuie să rămână în limite determinate, în primul rând, prin raportare la importanța valorii sociale lezate pentru cei care înfrâng pentru prima oară legea penală, urmând să crească progresiv pentru cei care comit mai multe infracțiuni înainte de a fi definitiv condamnați și cu atât mai mult pentru cei aflați în stare de recidivă. De aceea, limitele de pedeapsă prevăzute în partea specială trebuie corelate cu dispozițiile părții generale, care vor permite o agravare proporțională a regimului sancționator prevăzut pentru pluralitatea de infracțiuni.

Din această perspectivă, majorarea pragului valoric de la care pot fi reținute *consecințe deosebit de grave* în cazul infracțiunilor enumerate în cuprinsul art.309 din Codul penal, și implicit în cazul infracțiunii de delapidare, a urmărit scoaterea faptelor care sub aspectul consecințelor produse nu ating acest prag de sub sfera de incidență a variantelor agravate ale acestor infracțiuni, sancționate mai aspru, urmând ca acestea să reprezinte infracțiuni tip ale căror limite de sancționare sunt evident mai reduse.

Concluzia exprimată în sensul că modificarea valorii de referință relevante în reținerea consecințelor deosebit de grave nu a avut ca justificare adaptarea acesteia la evoluția cursului monedei în circulație, poate fi argumentată și prin faptul că de la ultima modificare a acestei valori produsă prin Legea nr.278/2006 nu a avut loc o fluctuație monetară care să justifice o astfel de adaptare.

Sub aspectul celeilalte condiții relevate în cuprinsul deciziei nr.VIII/2007, respectiv cea referitoare la imposibilitatea schimbării încadrării juridice în procedura aplicării art.6 din Codul penal, se observă că în această situație nu are loc o schimbare de încadrare juridică, ci doar o identificare a dispozițiilor legale noi corespondente celor reținute prin hotărârea de condamnare, urmând ca acestea să fie valorificate la determinarea maximului special prevăzut de legea nouă.

Faptul că formei agravate a unei infracțiuni din legea anterioară, îi corespunde, potrivit legii în vigoare, forma tip a aceleiași infracțiuni, nu impune automat schimbarea încadrării juridice. În această procedură identificarea textelor de lege corespondente celor anterioare este justificată doar de necesitatea stabilirii celei mai grele situații la care s-ar putea ajunge, în abstract, potrivit legii noi, în vederea înlăturării de la executare a părții de pedeapsă care excede maximului special astfel determinat.

În aceeași ordine de idei, se observă că, în cazul unor infracțiuni contra patrimoniului, forma agravată a acestora determinată de producerea consecințelor deosebit de grave, nu se mai regăsește în noul Cod penal, însă acest fapt nu are drept consecință imposibilitatea înlăturării acestei variante agravate a infracțiunii în procesul de stabilire a maximului de pedeapsă aplicabil potrivit noii legi (ex. furtul calificat, tâlhăria, înșelăciunea).

În consecință, decizia de recurs în interesul legii nu va fi aplicabilă situației juridice descrise, urmând ca art.309 din Codul penal, reprezentând o normă penală mai favorabilă, să fie reținut în procesul de aplicare a art.6 din

MINISTERUL PUBLIC
PARCHETUL DE PE LÂNGĂ ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CABINET PROCUROR GENERAL

Codul penal doar dacă pragul valoric prevăzut de art.183 din același cod este atins.

Având în vedere cele expuse, în temeiul art.475 – 477 din Codul de procedură penală, solicităm Înaltei Curți de Casație și Justiție să dea următoarea dezlegare chestiunii de drept cu judecata căreia a fost investită :

În procesul de aplicare a art.6 din Codul penal, în cazul unei condamnări definitive pronunțate pentru o infracțiune care a produs consecințe deosebit de grave potrivit art.146 din Codul penal anterior, dar nu și în accepțiunea art.183 din Codul penal în vigoare, la determinarea maximului special prevăzut de legea nouă nu se va avea în vedere varianta agravată a infracțiunii prevăzută de art.309 din Codul penal.

**PROCUROR GENERAL,
Tiberiu-Mihail NIȚU**

